

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

28. Duo muliercularum contractus mutui discuriuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

*Lucrum cessans ex contractu explicite iniusto, sed
in isto impeditur.*

21. Tertia Difficultas est: An qui bona fide contra-
ctum usurarium, seu alias iniustum celebravit, ignorans
esse talem, possit lucrum exigere: quatenus si iniusti-
tiam advertit, alio modo non iniusto cum eodem, vel
cum altero contraxisset. Contraxisset, v. g. vel per con-
tractum loci tatis, cum assentione sortis, & lucris, cuius
contractus iustitiam, hic supponimus, & videri potest
apud Doctores, Bonac. de contr. d. 3. q. 3. p. 11. num. 2. alios
cit. Mol. d. 47. Dicat. l. 1. tr. 10. d. 2. n. 4. §. 38. Val. Navar.
aliqui; Dian. p. 1. tr. 8. ref. 30. contra Azor. Fill. Sor. Di-
cunt. lib. 1. de rest. tract. 10. disp. 2. dub. 2. vel per contractum
emphiteutis frumentorum, seu similibus iuxta metam ta-
stantiam, de quo superius fuisse disputavimus, vel per con-
tractum iusti Cambij, vel Constitutionis census annui,
vel per similes.

Respondeo, id quamvis in praxi non sit facile consu-
tum, tamen Lessius lib. 2. c. 20. §. 205. probabilis putat
iuste posse, quando mutuans expressit se velle contrahe-
re omni meliori modo, quo potest. Immo d. v. fura, §. 8.
quem sequitur Tannerus 2. 2. q. 4. d. 7. d. 3. §. 9. Dian. p. 1. de
contr. ref. 47. de Lugot. 2. de iust. d. 2 §. 1. id est, si mu-
tuans scit, non verò si ignorat contractum illum iniustum,
benignius loquuntur, & absolute posse concedunt; Profe-
cto si sic habet: Qui facit contractum usurarium bona fide
credens iustum, potest tantum lucrum retinere, quantum ac-
quisitum, alioquin per contractum licitum. Ratio potissima
(tam alias vide apud citatos) potest esse, quia mutuans
cum bona fide procedit, & non est dispositus ad exercen-
dum usuram (quam certe dispositionem nemo mediocris
conscientie habere praesumitur) implicite contrahit cum
voluntate non committendi usuram, & cum voluntate
habendi lucrum; ergo contrahit cum voluntate contra-
hendi iusto modo possibili, hoc enim totum involvitur
ab illa bona fide, &c. Cum igitur ex alia parte iam mu-
tuans consentiat ad id totum, quod petit mutuans,
adit ex utraque parte sufficiens, & iustus contractus,
etque actualis consensus, nec solum conditionalis: Nec
alio modo iusto contraxisset, si hunc iniustum cognovisset
etque conditionalem certe non sufficere ad iustifican-
dum lucrum omnes fateantur: quia conditio nihil ponit in
esse: si ergo adest sufficiens utriusque voluntas, adit,
quod necessarium erit ad iuste lucrandum.

22. Nec obstat primò. Quod damnum hoc resarcien-
dum debuit antea debitori manifestari: non obstat, in-
quoniam satis enim illi fuisse notificatum censetur, cum ab
illo mutuans lucrum illud supra sortem petat.

23. Nec obstat secundò. Quod possit idem fieri ab eo,
qui mala fide contraxit per contractum cognitum usura-
rium, non obstat, inquam, quia neganda est sequela.
Qui enim bona fide eo modo contraxit, implicite vult
bono modo contrahere: At qui mala, iam voluit con-
trahere pravo, non autem recto modo.

Dico: At si scivisset bonum modum, hoc bono mo-
do contraxisset; Ergo vitialem & implicitum consen-
sum habuit ad hunc bonum modum. Respondeo, nego
consequentiam; Cum enim condicionalia nihil ponant
in esse, & ex alia parte is expressè malo modo contra-
here voluit, non est attendendus ille condicionalis con-
sensus, sed hic absolutus, qui verè affuit. Quare non pla-
cet Vericilli tr. 4. q. 10. r. 2. num. 1. qui contrarium docet.
Nam etiam dato, sed non concessio, quod speculative id
posset defendi: tamen à praxi est omnino repellendum:
cum enim nullus sit contractus usurarius, qui non po-
tuerit vel cum hoc, vel cum alio contrahente celebrari
aliquo tandem recto modo, iam in praxi omne iniustum
lucrum ex usurario contractu acquisitum, è medio tol-
letur.

24. Nec obstat tertio. Quod in venditione, locatione,
& censibus fieri simile quid non potest: inquit enim po-
tè à Petro, v. g. petere plus, quam decem, si pro decem,

pretio nimirum infimo rem eidem iuste vendidisti, vel
ultrè locasti, quamvis, si pretio summo vendidisses, etiam
iuste vendidisses, non obstat, inquam, quia in casu hu-
lus objectionis emptor, seu conduens contrahit cum
hac persona, quæ non consentit nisi ad pretium con-
ventum, & non ad aliud. At in casu nostro mutuata-
rius jam consentit dare tantum lucris, & solum per con-
scientiam erroneam, hoc apparet iniquum: cum ergo
deposita erit conscientia erronea, poterit mutuans, quasi
per compensationem sibi retinere lucrum, quod alias
iuste accepisset.

25. Immo ex venditione, vel locatione confirmari
potest doctrina, de qua disputamus. Sit, qui vendat
seu locet bona fide rem plus, vel minoris iusto: valeat
decem, v. g. sed vendat, locetve duodecim, vel octo, sta-
tim, atque apparet hunc contractum esse iniustum, po-
terit, abstrahendo à liberali donatione, immò debet
reduci ad iustum. Cur igitur idem non sit in casu nostro
ut sicut ibi v. luti reformatus contractus, quia implicite
semper intelligitur venditio, vel locatio facta sub pretio
iusto, ita in nostro casu recedatur contractus, quia pro-
pter bonam fidem intelligitur factus alio modo, hoc est,
iusto: hæc quoad sententiam Emman. Sà dubitare suffi-
ciat; & de qua Lessius lib. 2. cap. 20. num. 110. ait, non
esse permittendum, ut quis sic contrahat absque expresso
titulo, ob quem lucrum petat, vel nisi expresserit, se velle
contrahere meliori modo, quo potest. Sanum certe
consilium.

26. Inquires: Sicuti post initium prædictum mutui
contractum cum prædicta virtuali intentione, licet vi-
detur lucrum accipere, licet tunc ab initio his duobus
modis contrahere: Primò: Do tibi centum, ut omni meliori
modo, quo iuste possim ultra sortem lucrum à te reportem:
Secundò: Do tibi centum, ut ultra sortem lucrum à te re-
portem.

27. Respondeo ad primum: Non esse hunc contractum
improbandum: immò hanc esse sententiam Lessij,
iem dixi n. 21. & n. 25. nisi tamen ex eo capite infirmetur,
quod n. 29. §. 40. mox explicabo. Ratio est, quia sub illa
clausula (omni meliori modo, &c.) iam implicite fit con-
tractus iustus, & excluditur iniustus.

Respondeo ad secundum; id triplici modo fieri pos-
set. Primò, si advertas ad bonos titulos damni emergen-
tiss, v. g. vel lucris cessantibus, &c. ex quibus lucrum supra
sortem acquirere iuste posses. Secundò, si advertas nul-
lum titulum bonum adesse. Tertio, si adest quidem bo-
nus titulus, sed tu præscindas: nihil scilicet cogitans de
iusto, vel iniusto titulo.

Dico: Primum modum esse licitum: Secundum illicitum,
& usurarium, quæ duo patent ex dictis: At tertius
modus, quia nemo est censendus delictum committere,
nisi expresse constet, indicandus erit etiam licitus, sal-
tem regulariter: qui enim hoc tertio modo contrahit,
implicite bonum titulum involvere præsumitur: quare
nisi ex mala conscientia, & prava consuetudine mutuan-
tis sub usura, aliud colligitur, voca hunc contractum
bone fide factum, pro quo recurrat Doctrina jam hæte-
nas à Sà tradita: Duo Muliercularum contractus mutui
discrepant, &c.

28. Quæ à n. 18. diximus, nisi in uno explicentur, an-
sam possent afferre labendi, ut his superioribus diebus
accidit cuidam aliàs doctissimo Theologo; Is cum abso-
lute nobili Viduæ concessisset, posse decem pro centum
in anno recipere ex dato mutuo, re deinde bene perpen-
sa, necessum fuit eandem admonere, ut lucrum receptum
restitueret; an ex quodam capite aliquam partem dicti
lucris potuerit retinere, intelliges ex infra dicendis §. præ-
sertim §. n. 19.

29. Explicatio est hæc: Diximus tunc posse lucrum
iustmodi sumi, quando mutuans, si non fecisset hunc
contractum iniustum, fecisset utique iustum, vel socie-
tatis, vel metæ, vel cambij vel census, vel similis. At verò
si mutuans nullum contractum ex iustis fecisset, lucrum
reportare posse, nunquam diximus, reportaret enim

